

Obsah

Úvod	5
Výstřely u Českých Žlebů	11
Zrození Krále Šumavy.....	24
Smrt v Kunžvartském rašeliníšti.....	42
František Votava – agent CIC z donucení	53
Poslední cesta Bohumila Hasila	64
Útěk z Rejžkovny	99
Monsignor Gustav Šuman	
– poslední člověk převedený přes hranici Josefem Hasilem	129
Bonus: Vlasta Bukovsky-Hrašová: Míša	146
Přílohy	148
Použité prameny a literatura	160

Úvod

Po Únoru 1948 utíkaly ilegálně za československé hranice tisíce osob před narůstajícími represemi gottwaldovského totalitního komunistického režimu. Mnozí z těchto lidí si útekem zachránili život či se vyhnuli mnohaletým pobytům v nelidských podmínkách komunistických vězení. Puzeni pudem sebezáchovy přecházeli hranice buď sami anebo ve většině případů za pomoci převaděčů a tzv. agentů-chodců, kteří pracovali pro zahraniční zpravodajské služby. Zabránit těmto útekům měly nově vytvořené specializované útvary ochránců hranic. Zpočátku to byly jednotky Pohraniční stráže Sboru národní bezpečnosti, od roku 1951 pak nově zřízené útvary Pohraniční stráže. To už pohraniční službu vykonávali jako svou brannou povinnost vojáci v základní službě. V roce 1950 byl přijat trestní zákon, jenž kvalifikoval „nedovolené opuštění republiky“ jako trestný čin. Bylo logickým vyústěním, že ne všechny střety mezi tzv. narušiteli státních hranic a jejich strážci skončily pokojným zadržením osob před jejich útekem za hranice. Někteří z utečenců a takřka všichni převaděči a agenti-chodci byli, stejně jako všichni strážci hranic, ozbrojeni a nebylo výjimkou, že k použití zbraně na jedné, druhé či dokonce na obou stranách došlo.

Za dobu od Února 1948 do Listopadu 1989 opustilo Československo ilegálně přibližně 220 000 našich spoluobčanů. Za stejnou dobu bylo při pokusech o útek usmrceno na československo-německé a československo-rakouské hranici 280 osob, přičemž průměrný věk usmrcených byl 27 let. Nejčastější příčinou úmrtí bylo zastřelení příslušníky pohraniční ostrahy (143 případů). Na druhé straně za tutéž dobu přišlo o život 648 československých pohraničníků. Převážná část z nich však zemřela v důsledku sebevražd, dopravních nehod, neodborné manipulace se střelnou zbraní nebo po zásahu elektrickým proudem v železné oponě. Zdokumentováno bylo zatím pouze deset případů, kdy strážci hranic zahynuli při přestřelkách s utečenci, převaděči nebo agenti-chodci.

Mezi oblastmi, kudy naši spoluobčané nejčastěji ilegálně přechali do zahraničí, patřil především v počátečních letech region tzv. jižní Šumavy.

A právě v tomto území se uskutečnily následující příběhy, které váženému čtenáři předkládám.

Kniha pojednává převážně o tragických událostech ozbrojených střetů mezi strážci československo-německé hranice a jejími tzv. narušiteli v období let 1949–1951, tedy ještě v době před instalováním nechvalně proslulé železné opony, kdy činnost převaděčů a agentů-chodců byla nejintenzivnější. Tyto příběhy se odehrály poblíž Českých Žlebů v prostoru jen několika kilometrů čtverečních a umírali při nich mladí lidé na obou stranách tehdejší ideologické barikády. Na obou stranách rodiče přicházeli o syny, ženy o muže a děti o své táty. Bolest a zármutek všech pozůstalých byly stejné a nic na tom zřejmě neměnila skutečnost, že těm vybraným „pravým“ stát uspořádal okázalé pohřby.

Svým způsobem zpracování představuje tato kniha tzv. literaturu faktu. Je založena především na výsledcích probádání tisíců stran archivních dokumentů, na přečtení desítek rozhovorů s přímými i nepřímými aktéry těchto příběhů, na osobních setkáních s pamětníky událostí nebo s rodinnými příslušníky hlavních postav této knihy. Místa, kde se popsané příběhy odehrály, jsem sám či společně se svými kamarády a přáteli mnohokrát navštívil. Procházeli jsme trasy hlavních hrdinů knihy a nad mapami a internetem pak skládali scénáře průběhů jednotlivých případů. Naše iniciativa nebyla projevem absolutní nedůvěry v pravdivost archivních dokumentů nebo v pravdivost informací od osob podávajících svědectví k jednotlivým příběhům. Cílem této iniciativy byla především objektivizace získaných informací, neboť jsem již v začátcích badatelského pátrání zjistil, jak ošemetné a nebezpečné je nekritické spoléhání se na „pravdivost“ údajů uvedených ve vyšetřovacích spisech, ale i ve výpovědích svědků událostí. Vyšetřovací spisy v době po Únoru 1948 nesou v sobě v řadě případů stopy účelovosti a manipulovatelnosti. Co se týče lidské paměti, víme všichni, že někdy není zrovna nejspolehlivější. Při bádání nad případy této knihy jsem nejednou zažil, že stejná událost byla jejich účastníky popisována každým zcela nebo z části jinak. Mohl v tom být kalkul, mohly v tom být

třeba i pochopitelné výpadky paměti. Jen dobrání se pravdy je potom o to složitější a někdy i nemožné.

Předkládám váženému čtenáři knihu příběhů, které jsou založeny na faktech tvořených dostupnými dokumenty, archiváliemi a svědectvími. Předkládám tyto příběhy s přesvědčením, že jsem pro objektivitu jejich podání učinil maximum. Bohužel, některé archivní dokumenty, které by mohly upřesnit či doplnit průběh jednotlivých případů, nebyly dohledány nebo dosud nebyly příslušnými archivy zpřístupněny. Možná, že časem se objeví nové archiválie, které napomohou k upřesnění jednotlivých dějů a možná také, že kniha vyvolá reakce některých osob, které by mohly k příběhům něco nového, dosud neznámého, říci. Již nyní se těším.

Jsou-li příběhy této knihy situovány do oblasti Českých Žlebů, nelze samozřejmě pominout osobu Josefa Hasila, jednoho z nejznámějších agentů-chodců, jehož nejčastěji používaná přechodová trasa vedla právě touto lokalitou. Z celkového počtu sedmi příběhů jsou čtyři o činnosti tohoto člověka, jednoho z tzv. Králů Šumavy. Tyto příběhy seznámí čtenáře se všemi rozhodujícími okamžiky v životě agenta Josefa Hasila – od jeho útěku z komunistického vězení po vstup do služeb zpravodajské služby armády Spojených států amerických CIC, od střetu jeho skupiny se strážci hranic dne 7. prosince 1949, při kterém byl zastřelen člen hlídky Pohraniční stráže SNB a po němž začíná první masivní vlna zatýkání desítek spolupracovníků Josefa Hasila včetně členů jeho široké rodiny, až po zastřelení jeho bratra Bohumila dne 13. září 1950 v blízkosti hranice u bývalé osady Dolní Cazov. Čtenář bude obeznámen i s další osudovou přestřelkou Hasilovy skupiny s pohraničníky dne 7. května 1951, při které byl postřelen a zadržen společník Josefa Hasila Antonín Kubala. Jeho následné výsledky poté vedly k druhé, ještě masivnější, vlně zatýkání Hasilových spolupracovníků. Konečně se bude moci čtenář seznámit i s poslední špiónážní cestou Josefa Hasila, při které převedl za hranici i svého posledního uprchlíka.

V závěru knihy je jako bonus, s laskavým dovolením autorky, uvedena vzpomínka paní Vlasty Bukovsky-Hrašové na její dětství v komunistickém

Československu. Paní Bukovsky-Hrašová byla jednou z osob, kterou dne 7. prosince 1949 za dramatických okolností převedl za hranici do Německa Josef Hasil se svými společníky.

Kniha si neklade za cíl ideologicky hodnotit činnost strážců hranic ani agentů-chodců v tomto období československých dějin. Chce pouze poctivě seznámit s jednotlivými tragickými případy, ke kterým v období let 1949–1951 v bezprostřední blízkosti šumavské hranice v okolí Českých Žlebů došlo. Na jejich pozadí si může (a měl by) každý čtenář vytvářet svůj vlastní názor. Nositelů a šířitelů těch „pravých a jedinečně správných“ výkladů dějinných epoch bylo, je a bude vždycky dost. Člověk je však nadán jednou výjimečnou vlastností, kterou by měl maximálně využívat – zvědavostí. Je to vlastnost, kterou Vám nikdo nemůže vzít. Tato vlastnost je nástrojem k poznávání, ke vzdělávání se a cestou k vědění. Proto tuto knihu věnuji všem Vám zvědavým.